

Täysistunto

Torstai 6.3.2025 klo 16.00—19.15

6. Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024

Kertomus K 16/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 2/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö YmVM 2/2025 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Edustaja Mikkonen, Krista, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Krista Mikkonen vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis ilmastovuosikertomus, joka kokoaa yhteen eri sektoreilla tapahtuvan ilmastotyön ja arvion ilmastotoimien riittävydestä ja tarpeen lisätoimille. Ilmastovuosikertomus on ilmastolain mukaisesti annettava joka vuosi. Näin kansallista ilmastopolitiikkaa pystytään seuraamaan vuosittain ja koko eduskunta pääsee siitä keskustelemaan. Ympäristövaliokunnan puheenjohtajana esittelen nyt tämän yksimielisen mietinnön.

Arvoisa puhemies! Vuosikertomukset ovat luonnollisesti aina katsaus menneeseen. Tämä vuoden 2024 kertomus käsittelee vuoden 2023 lopun tilannetta, ja se on annettu viime vuoden kesäkuussa. Tämän vuoksi ilmastovuosikertomukseen sisältyvä tieto on osittain jo vanhentunutta. Sen laadinnassa ei ole voitu huomioida kertomuksen valmistelun jälkeen tehtyjä päätöksiä, kuten esimerkiksi liikenteen päästöjä lisäävää jakeluvelvoitteen löyhentämistä. Kertomuksen päästötiedot perustuvat niin sanottuihin pikaennakkotietoihin, joihin myös valiokuntien asiantuntijakuulemiset ovat perustuneet. Lopulliset päästötiedot tarkentuvat aina loppuvuodesta.

Ympäristövaliokunnan jo lopetettua kuulemiset olemme saaneet maankäyttösektorista uutta tietoa, jonka mukaan Suomen metsät eivät enää ole nettonielu. Valiokunta nostaa mietinnössään esille ongelman tiedon ajantasaisuudesta. Ympäristövaliokunnan on pitänyt mietinnössään, samoin kuin sille antaneiden valiokuntien lausunnoissaan, perustaa arvionsa ja kannanottonsa siihen tietoon, jonka se on viimeistään syksyllä 24 saanut käyttöönsä. Tämä luonnollisestikin poikkeaa jo siitä, mitä me tiedämme tänään. Ympäristövaliokunta pitääkin tärkeänä, että vuosikertomuksen käsittelyä eduskunnassa tiivistetään jatkossa, jotta mietintö olisi ajantasaisempi. Hallitus antaa ilmastovuosikertomuksen kesäkuussa. Jos tässä talossa valiokunnat jatkossa käsittelevät kertomuksen heti syysistunto-kauden alussa ja se olisi täällä eduskunnan suuressa salissa käsittelyssä myöhemmin syksyllä, kuvaisi se paremmin vallitsevaa tilannetta.

Arvoisa puhemies! Valiokunta myös toivoo, että kertomusta kehitetään niin, että toimien vaikuttavuutta ja vaikutusten kuvausta kehitetään entistä analyyttisempaan suuntaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Jatkossa on toivottavaa pyrkiä antamaan kokonaisuutta tosiasiallisesti... — Anteeksi, nyt minun täytyy... Tekninen ongelma, tämä puhe hävisi tästä. — Elikkä jatketaan: Siis todella valiokunta toivoo, että kertomusta kehitetään niin, että toimien vaikuttavuutta ja vaikutusten kuvausta kehitetään entistä analyyttisempaan suuntaan. Jatkossa on toivottavaa pyrkiä kuvaamaan kokonaisuutta tosiasiallisesti toteutettavien toimien vaikuttavuuden ja kustannustehokkuuden kautta. Valiokunta katsoo, että hiilikädenjäljen tarkastelu on osa kokonaiskuvan tarkastelua ja sen sisällyttäminen vuosikertomukseen on kannatettavaa, vaikka sen laskenta vaatii kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Vuosikertomus tuo esille, että kasvihuonekaasupäästöt laskivat 11 prosenttia vuonna 2023 edellisvuoteen verrattuna. Päästökauppasektorin energian- ja lämmöntuotannon päästöt laskivat jopa odotettua nopeammin, 19 prosenttia. Vuonna 2023 taakanjakosektorilla päästöt laskivat kaikissa pääluokissa, myös liikenteessä ja maataloudessa. Mutta kokonaisuudessaan päästövähennystahti ei kuitenkaan nykytoimilla ole riittävä vuodelle 2030 asetetun 60 prosentin päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi, vaan lisätoimia tarvitaan 1,3 megatonnin edestä. Suomen EU:n vuoden 2030 päästövähennyssitoumuksien suhteen päästökauppasektorilla tavoitteet ylittyvät, mutta taakanjakosektori vaatii 1,7 megatonnin lisätoimia.

Maankäyttösektori oli vuosikertomuksen tietojen mukaan vielä pieni nettonielu, mutta uusien tietojen valossa tilanne on muuttunut päinvastaiseksi. Maankäyttösektorin nettонielukehitys näyttää paljon heikommalta kuin aikaisemmin on arvioitu, eivätkä sen nettopäästöt vähene riittävästi EU-velvoitteisiin tai kansalliseen ilmastolakiin nähden ilman merkittäviä lisätoimia, joita valiokunta peräänkuuluttaa. Maankäyttösektorin muuttuminen nettonielistä nettopäästölähteeksi viime vuosina johtuu erityisesti puuston kasvun hidastumisesta ja korkeista hakkuumääristä.

Arvoisa puhemies! Ympäristövaliokunta on saanut selvityksen ilmastotoimien sekä niiden tekemättä jättämisen kustannuksista yhteiskunnalle ja yrityksille. Valtiovarainministeriön toteuttama tarkastelu korostaa nopeiden ja päättäväisten ilmastotoimien merkitystä ilmastomuutoksen vaikutusten hillinnässä ja siten talouden kehityksessä. Analyysin tuloksena todetaan, että jos ilmastomuutoksen hillintä epäonnistuu ja Pariisin ilmastositomuksen tavoitteita ei saavuteta, Suomen talouskasvu hidastuu.

Valiokunta myös toistaa viimevuotisen kannanottonsa, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin keskeisten ilmastopolitiikan suunnitelmien päivittämiseksi ja valmistelee ehdotukset kustannustehokkaiksi lisätoimiksi toimien kokonaisvaikutukset huomioon ottaen. Valiokunta pitää edelleen päästöjen vähentämistä keskeisenä keinona ilmastopolitiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisesti päästökauppaa pidetään tehokkaana keinona kohdentaa päästöjen vähennykset sellaisiin kohteisiin, joissa ne ovat mahdollisimman edullisesti saavutettavissa. Mutta lisätoimia tarvitaan myös muilla sektoreilla.

Liikenne on taakanjakosektorin suurin päästölähde Suomessa ja muodostaa maamme kokonaispäästöistä 23 prosenttia. Liikenteen päästövähennysten osalta valiokunta nostaa esiin kohtuuhintaisten vaihtoehtoisten käyttövoimien ja polttoaineiden saatavuuden.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan maatalouden päästövähennykset saavutetaan helpoimmin turvepelloilla. Erityisesti vajaatuottoisten turvepeltojen poistaminen maatalouden tuotantotoiminnasta on tehokas toimi. Toimenpiteistä kustannusvaikuttavin on ruokohelven tai muun kosteikkoviljelykasvin viljely korotetulla pohjaveden tasolla. Valiokunta korostaa myös hyvien viljelykäytäntöjen merkitystä päästöjen vähentämisessä, hii-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

lensidonnassa ja maatalousmaan kasvukunnon ylläpitämisessä. Turvamaiden ja ylipäättään maatalouden päästöjen vähentämisessä valiokunta pitää tärkeänä sovittaa yhteen päästöjen vähentämisen, elintarvikehuoltovarmuuden ja tuotannon kannattavuuden vaatimuksia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta myös korostaa ilmastoviisaan metsätalouden merkitystä. Metsiä tarvitaan ilmastomuutoksen hillintään, ja niiden terveydestä ja kasvukunnosta on huolehdittava. Suomen metsät toimivat yhä hiilinieluna, mutta ne eivät ole nettonielu. Valiokunta nostaa esille esimerkiksi jalostetun taimimateriaalin käytön, biotalouden arvonlisän nostamisen ja metsäsektorin arvoketjujen pidentämisen sekä puurakentamisen.

Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen hillintä ja ilmastomuutokseen sopeutuminen vaativat luonnonvarojen resurssiviisasta hyödyntämistä. Ilmastovuosikertomuksen mukaan luonnonvarojen otto maailmassa on kolminkertaistunut viimeisen 50 vuoden aikana. Ennusteen mukaan vuonna 2060 luonnonvaroja otetaan jopa 60 prosenttia nykyistä enemmän. Valiokunta korostaa tässäkin yhteydessä kiertotalouden ja puhtaan energiasiirtymän merkitystä ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

Ympäristövaliokunnan mietintö on yksimielinen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Puhujalista on nyt sen verran lyhyt, että en avaa ainakaan tällä hetkellä debattia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Ilmastomuutos on aikamme suurimpia haasteita. Sen hillitseminen vaatii johdonmukaista ja määrätietoista politiikkaa ja työtä. Valtioneuvoston ilmastovuosikertomus tarjoaa ajankohtaisen katsauksen siihen, miten Suomi edistyy ilmastotavoitteidensa saavuttamisessa. Kertomus osoittaa, että päästöt ovat vähentyneet merkittävästi. Suomi on sitoutunut ilmastotavoitteisiin. Ilmastovuosikertomuksen mukaan päästökauppa-sektorilla päästöt ovat vähentyneet tehokkaasti fossiilisten polttoaineiden käytön vähentämisen ansiosta. Hallitusohjelman mukaisesti metsien hiilinieluja vahvistetaan, jotta voimme turvata metsien ja muiden hiilinielujen kyvyn sitoa hiiltä ja saavuttaa asetetut tavoitteet.

Arvoisa herra puhemies! Suomen ilmastopolitiikka kytkeytyy EU:n laajuisiin tavoitteisiin. Suomen on kannettava oma vastuunsa ja varmistettava, että päästövähennystoimet ovat vaikuttavia. Teknologian kehitys ja korkeatasoinen tutkimus auttavat ohjaamaan tätä muutosta, mutta tarvitsemme myös kansallisia päätöksiä ja investointeja. Meillä on myös pohjoisessa paljon osaamista, teknologiaa ja innovaatioita, joita voidaan viedä maailmalle ja näin ollen pelastaa maailman luontoa ja ympäristöä. Biopolttoaineiden käytön tehostaminen ja pitkässä juoksussa vedyn käyttö energiana on tärkeä suunta. Näistä hyötyy koko maailma, ja ne ovat myös erinomainen vientituote Suomelle. Vienti parantaa maamme taloutta.

Arvoisa herra puhemies! Suomen on toimittava ilmastopolitiikassaan sekä vastuullisesti että realistisesti. Ilmastovuosikertomuksen perusteella tiedämme, että kehityssuunta on oikea. Samalla on huolehdittava siitä, että ilmastotoimet ovat sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä. Yritysten, kuntien ja kansalaisten on voitava luottaa siihen, että Suomi kulkee määrätietoisesti kohti tavoitteitamme ilman, että elinkeinoelämän kilpailukyky tai kansalaisten arki kärsii. Ilmastopolitiikan onnistuminen vaatii pitkäjänteisyyttä ja yhteistyötä. On tärkeää, että eduskunta sitoutuu maamme ilmastotoimiin, jotta voimme varmistaa kestävän ja turvallisen tulevaisuuden niin Suomelle kuin tuleville sukupolville. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.14 Jaana Strandman ps: Arvoisa herra puhemies! Tänään meillä on käsittelyssä valtioneuvoston ilmastovuosikertomus 2024. Se tarjoaa kattavan katsauksen Suomen ilmastopolitiikan tilanteesta. Kertomus tarkastelee kasvihuonekaasupäästöjen ja hiilinielujen kehitystä sekä arvioi toteutettujen toimien riittävyttä suhteessa asetettuihin ilmastotavoitteisiin.

Päästöt laskivat vuonna 2023 kaikissa päästöluokissa, myös liikenteessä ja maataloudessa. Maatalouden päästöt vähenivät prosentilla. Maa- ja metsätalousvaliokunta on todennut lausunnossaan, että ilmastolain mukaisesti suunnitelmien valmistelussa on otettava huomioon suunnitelmien mahdolliset vaikutukset kotimaiseen ruokaturvaan. Maatalouden ilmastotyössä tulee varmistua siitä, ettei kansallisen ruuantuotannon edellytyksiä ja elintarvikehuoltovarmuuden toteutumista heikennetä.

Arvoisa puhemies! Suomalainen puhdas ruoka tarkoittaa ruokaa, joka on valmistettu laadukkaista, luonnollisista ja mahdollisimman vähän prosessoituista raaka-aineista. Suomen ainutlaatuinen luonto, neljä vuodenaikaa ja vähäinen teollinen saastuminen mahdollistavat korkean elintarviketurvallisuuden ja puhtaiden raaka-aineiden tuotannon. Suomessa ruuantuotanto on jo monilla aloilla kestävämpää verrattuna moniin muihin maihin. Esimerkiksi kestävä kalastus ja metsästyksen sääntely varmistavat, että luonnonvarat eivät hupene. Lähiruoka on merkittävää huoltovarmuutemme takaajana, ja siksi maatalousyrittäjistämme on pidettävä huolta. Tähän hallitusohjelmasta löytyy monia toimenpiteitä.

Arvoisa puhemies! Ilmastotoimet eivät saa olla esteenä yrittäjyydelle eivätkä teollisuuden kasvulle, eivätkä ne saa luoda kohtuuttomia kustannuksia erityisesti pk-yrityksille. On tärkeää löytää tasapaino, jossa ilmastotavoitteet edistävät kestäväää kehitystä mutta eivät tukahduta innovaatioita tai kasvumahdollisuuksia. Kun ilmastotoimet toteutetaan älykkäästi ja ne tukevat teollisuuden siirtymistä kohti kestävämpää toimintaa, ne voivat luoda uusia mahdollisuuksia sekä yrittäjyydelle että teollisuudelle. Tämä on ehdottomasti Suomen kasvulle tärkeää.

Metsäyhtiöitä edustava Metsäteollisuus esittää, että Suomen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoitetta arvioitaisiin uudelleen. Suomen vuoden 2035 hiilineutraalisuustavoite on poliittinen päätös. Tavoite tehtiin edellisten hallitusten aikaisten tietojen ja olettamusten perusteella. On tärkeää huomata, että tilanne on nyt erilainen. Suomen hiilineutraalisuustavoitetta on arvioitava uuden tieteellisen tiedon ja ilmastolain perusteella uudelleen, ja sen jälkeen hallitus päättää jatkotoimenpiteistä. Maamme metsien hyvinvointi, elinvoima ja kasvuun panostaminen sekä hiilinielujen vahvistaminen on tärkeää. Uusiutuvasta ja karttuvasta raaka-aineesta puusta tehtyjen tuotteiden rooli on tärkeä osa tätä työtä. Suomen on toimittava vastuullisesti mutta myös maamme edun mukaisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

17.17 Pauli Aalto-Setälä kok: Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Ilmastovuosikertomus, aiheemme tänään, on hyvä ja tarpeellinen työväline, mutta kuten valiokunnan puheenjohtaja äsken esitti, prosessia tulisi nopeuttaa, jotta tieto olisi ajantasaista ja siitä olisi meille kaikille enemmän hyötyä. Saimme ilmastovuosikertomuksen käsittelyymme viime vuoden kesäkuusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Sisällöstä muutama havainto: Ensinnäkin vuosikertomukseenhan ei sisällytetä konkreettisia ehdotuksia, vaan ilmastolain 16 §:n mukaisesti valtioneuvosto päättää ilmastopolitiikan suunnitelmien seurannan yhteydessä tarvittavista lisätoimista, jotka sovitusti kuulemme tämän kevään aikana. Ja näitä asioita, joita odotamme tänne saliin hallitukselta, ovat keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma KAISU, energia- ja ilmastostrategia, mukaan lukien päästövelan lyhentämisohjelma, jossa on muun muassa nämä mainitut maankäyttösektorin toimet, ja arvioimme myös kansallista ilmastolakia.

Ilmastolaista on käyty keskustelua, lähetetty vetoamuksia, ja tavoitteista pitäisi luopua kokonaan tai sitten ei missään nimessä. Kokoomus ja koko hallitus ovat jo hallitusohjelmassaan sitoutuneet ilmastolain ja hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin ja sen myötä tähän 2035-hiilineutraalisuustavoitteeseen. Olemme sitoutuneita ilmastomuutoksen torjuntaan ennen kaikkea siksi, että ilmastomuutos on uhka ihmiskunnalle, turvallisuudellemme, luonnon ja elinkeinoillemme. Vaikeaa on, mutta yritetään silti.

Suomalaisyritykset ovat sitoutuneet ilmastotavoitteisiin. Puhtaan siirtymän investointeja on saatu Suomeen jo miljardien edestä, ja Suomi ja kansainväliset yritykset haluavat niitä tänne lisää. Puhtaan siirtymän liiketoiminta sekä puolustusteollisuus ovat suurimpia kasvun mahdollisuuksia, mitä Suomelle on nyt tarjolla. Hyvä uutinen on se, että Suomi on saanut vähennettyä päästöjä odotettua paremmin erityisesti päästökaupasektorilla. Esimerkkinä puhtaan sähkön osuus oli jo 95 prosenttia koko sähköntuotannosta tarkasteluvuonna. Valiokunta oli yksimielisesti sitä mieltä, että päästöjä on vähennettävä edelleen.

Lisätoimia on tehtävä taakanjakosektorin ja maankäyttösektorin sisällä. Tilannekuva muuttuu koko ajan, emmekä tietenkään halua maksaa hiilinieluista sellaisille maille, joille metsä tarkoittaa puistoa. Metsien maaperän nielujen heikkeneminen on silti yhteinen ongelmamme esimerkiksi Ruotsin kanssa. Trendi on jatkunut jo vuosia. Keskeinen kiihdyttäjä on vuosia jatkunut ilmaston lämpeneminen, johon metsänomistaja ei juurikaan ole voinut vaikuttaa. Metsien hiilinieluja tulee vahvistaa, ja hiili tulee sitoa esimerkiksi puurakentamiseen ja vihreään betoniin. Taidamme polttaa puuta tällä hetkellä enemmän kuin siitä rakennamme.

Liian voimakkaisiin harvennuksiin on puututtava, puustoa kasvatettava tiheämpänä ja kiertoaikoja pidennettävä. Odotetaan silti rauhassa maa- ja metsätalousministeriön selvitystä. Sitä on vaikea arvioida sitä vielä kuulematta ja näkemättä.

Kiitän ympäristövaliokunnan kollegoja yksimielisestä mietinnöstä. Löydämme yhdessä varmasti ratkaisuja, joilla huomioimme luonnon, huoltovarmuuden ja talouden näkemykset ja toimimme yhdessä yhteistä globaalia uhkaa vastaan, joka on vaarassa tuhota kaikki kolme ensin mainittua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.21 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen keskeinen viesti on, että Suomi ei ole hallituksen nykytoimilla saavuttamassa Suomen kansallisesti ja kansainvälisesti sitovia ilmastotavoitteita. Ilmastovuosikertomus tosiaan koskee vuotta 2023, mutta tiedämme, että tilanne on mennyt siitä Orpon hallituksen johdolla huonompaan suuntaan. Orpon hallitus on ensimmäinen, joka on päätöksillään aktiivisesti lisännyt ilmasto-päästöjä. Toisaalta se ei ole tehnyt mitään konkreettisia toimia hiilinielun vahvistamiseksi, vaikka metsiemme hiilinielumahdus on ollut tiedossa jo pitkään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Edustaja Aalto-Setälä kertoi, että hallitus on sitoutunut ilmastolakiin ja sen tavoitteisiin. Tämä oli tietysti hyvä kuulla, mutta samaan aikaan hallituksen riveistä on kuitenkin aivan avoimesti niitä myös kyseenalaistettu. Ilmastotavoitteiden löysäämisellä spekulointi on vaarallista puhetta ajassa, jossa talous sakkaa ja tarvitsemme Suomeen aidosti kestäviä vihreän siirtymän investointeja luomaan työtä ja elinvoimaa. Lisätoimien tarve niin taakanjakosektorin päästövähennystahdin kiihdyttämiseksi kuin hiilinielujen elvyttämiseksi maankäyttösektorilla on ilmeinen. Todella huolestuttavaa on, että hallitus ei ole ryhtynyt lisätoimiin tavoitteiden saavuttamiseksi, vaikka eduskunta edellytti niitä jo edellisen ilmastovuosisikertomuksen yhteydessä hyväksytyssä lausumassa.

Arvoisa puhemies! Pidän vastuuttomana sitä, että tutkijoiden hiilinielulaskelmia kyseenalaistetaan kevyin perustein ja tutkijat joutuvat oikomaan vääriä väitteitä. Luonnonvarakeskuksen hiilinielulaskelmien menetelmät perustuvat yli kahden vuosikymmenen tutkimukseen, ja sen arviointimenetelmät ovat avoimesti saatavilla. Suomessa on kansainvälisesti vertailtuna nieluista poikkeuksellisen hyvää tietoa. Suomen ilmastopolitiikan pitää jatkossakin olla tiedeperustaista. Olemme vaarallisella tiellä, jos lainsäädäntötyötä ryhdytään perustelemaan tutkitun tiedon sijaan eturyhmien lobbauksella. Sen sijaan, että kiistelemme vuosiluvuista, meidän on tehtävä kaikkemme ilmastopäästöjen vähentämiseksi ja hiilinielujen vahvistamiseksi. Suomen ilmastotavoitteista ja -velvoitteista luistaminen ei ole vaihtoehto, eikä siitä keskustelu ole maallemme kunniaksi.

Keskeinen syy nielujen romahtamiseen on metsien kasvun hidastumisen ohella metsiemme liukahakkuut. Tämä on myös metsäteollisuuden syytä tunnustaa, sen sijaan, että vaadittaisiin ilmastopolitiikan vesittämistä. Metsäteollisuuden tulevaisuuden kannalta olennainen kysymys on, miten puuraaka-aineen jalostusarvoa saadaan nostettua. Tämä on tunnistettu myös hallituksen tilaamassa Risto Murron kasvuraportissa. Noin 60 prosenttia Suomessa käytetystä puusta päätyy energiantuotantoon sivuvirtoina, ja tämä määrä on ollut kasvussa. Metsäsektorin jalostusarvo on laskenut paperin kulutuksen pitkään jatkuneen alenemisen myötä, ja näiden volyymien korvaaminen uusilla, korkeamman lisäarvon tuotteilla on kesken. Jotta luonnonvarojen kulutus saadaan laskettua maapallon ekologisen kantokyvyn rajoihin, Suomen kaltaisen kehittyneen teollisuusmaan on pyrittävä kunnianhimoisesti kiertotalouteen ja korkean jalostusasteen tuotteisiin, jotta luonnonvarojen ylikulutusta kokonaisuutena saadaan vähennettyä.

Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikan tavoite on pidettävä koko ajan kirkkaana mielessä. Kyse on siitä, onnistummeko ihmiskuntana pysäyttämään ilmaston kuumenemisen vai emmekö onnistu. Yksikään maa ei pysty ratkaisemaan ilmastokriisiä yksin. Sen sijaan jos jokainen maa jää kyttäilemään, mitä toinen tekee, ja odottamaan tekoja muilta, valmista ei tule. Suomi on valinnut olla etujoukoissa, kantaa vastuuta ja näyttää suuntaa. Tämä on luonut meille hyvää mainetta ja lisännyt maamme houkuttelevuutta vihreiden investointien kohteena. Tätä asemaa meillä ei ole varaa menettää.

Kun puhutaan kustannuksista, on aina pidettävä mielessä vaihtoehtoiset kustannukset, jos ilmaston kuumenemisen annetaan edetä. Eli ilmastokriisin torjunta ei ole ilmaista, mutta se on huomattavasti halvempaa kuin tekemättä jättäminen. Jo nykyisellään ilmaston kuumeneminen syö arvioiden mukaan merkittävän osan taloudesta ja hyvinvoinnista, ja vauhti kiihtyy, jos ilmastotoimia ei tehdä. Ilmaston kuumenemisen haitalliset vaikutukset näkyvät myös jo täällä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän ilmastovuosisikertomukseen: Se on tärkeä dokumentti, joka mahdollistaa ilmastopolitiikan arvioinnin ja keskustelun vuosittain tässä salissa. Kan-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

natan ympäristövaliokunnan esityksiä ilmastovuosikertomuksen kehittämiseksi ja erityisesti käsittelyaikataulun muuttamista niin, että pääsisimme nopeammin käsittelemään edellisen vuoden raporttia. Sinänsä positiivista on se, että ympäristövaliokunta pystyy tuottamaan yksimielisiä mietintöjä tähän saliin, mikä osoittaa, että kuitenkin on tahtoa ratkaista näitä ongelmia, ja toivottavasti se myös hallituksen politiikassa näkyy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström, olkaa hyvä.

17.26 Johan Kvarnström sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Näinä epävarmoina aikoina on hienoa, että ympäristövaliokunnan mietintö näin tärkeästä asiasta kuin ilmastovuosikertomuksesta oli yksimielinen. Kiitos kaikille hyvästä yhteistyöstä.

Iso kuva on se, että päästöt vähenevät mutta nettopäästöt ovat vielä kestäättömällä tasolla. Johtopäätöksenä on siis edelleen, että lisätoimia tarvitaan ja jotta voisimme saavuttaa hiilineutraalisuustavoitteen, tarvitsemme hiilinieluja. Ilmastovuosikertomus käsittelee menneitä, ja tällä hetkellä maankäyttösektorin tilanne on vähintäänkin haastava, kun hiilinielusta on tullut päästölähde. Tässä tilanteessa, kun ilmastokriisi pahenee kuukausi kuukaudelta, meidän pitäisi tehdä enemmän, ei vähemmän, hiilineutraaliuden saavuttamiseksi. Valtion rooli on tässä keskeinen, ja tästä näkökulmasta on huolestuttavaa, että hallituksen ilmastopoliittinen linja on epäselvä.

Millaisia signaaleja lähetetään, kun merkittävä osa hallituspuolueiden edustajista, esimerkiksi Ylen kyselyn mukaan, haluaa luopua nykyisestä tavoitteesta? Tämä johtaa siihen, että Suomessa keskustellaan nyt siitä, pitäisikö ilmastotavoitteita lykätä, vaikka meidän pitäisi keskustella lisätoimista ja reilusta siirtymästä. Ratkaisuja olisivat esimerkiksi nykyisten ilmastosuunnitelmien ja tiekarttojen toteuttaminen ja päivittäminen, maankäytön muutosmaksu, metsälain uudistus, uusi luontolaki, joka vastaa ilmastolakia, sekä merkittävästi laajentunut valtion metsien suojelu tutkijoiden vetoituksen mukaisin kriteerein.

Ärade talman! I dessa osäkra tider är det glädjande att miljöutskottets betänkande i en så här viktig fråga som klimatårsberättelsen var enhälligt. Den stora bilden är att utsläppen minskar men nettoutsläppen fortfarande är på en ohållbar nivå. Slutsatsen är därför att ytterligare åtgärder behövs.

För att vi ska kunna uppnå målet om koldioxidneutralitet behöver vi kolsänkor. Klimatårsberättelsen behandlar förstås det förflutna, och just nu är situationen inom markanvändningssektorn minst sagt utmanande, eftersom kolsänkan har blivit utsläppskälla.

I den här situationen, där klimatkrisen förvärras månad för månad, borde vi göra mer, inte mindre, för att uppnå klimatneutralitet. Statens roll är central i detta, och ur det perspektivet är det oroväckande att regeringens linje är oklar. Vilka signaler sänds ut när en betydande del av regeringspartiernas representanter och till och med ett par av partiledarna ifrågasätter målet? Det leder till att diskussionen i Finland nu handlar om huruvida vi borde skjuta upp våra klimatmål, när vi egentligen borde diskutera ytterligare åtgärder och en rättvis omställning. Lösningar skulle kunna vara till exempel genomförande och uppdatering av de nuvarande klimatplanerna och färdplanerna, en avgift för ändrad markanvändning, en justering av skogslagen, en ny naturlag som motsvarar klimatlagen samt ett betydligt utökat skydd av statliga skogar enligt kriterierna i forskarnas uppmärksammade upp-rop.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Arvoisa puhemies! On täysin hälyttävää, että vielä vuonna 2025 maailmassa ei ole ainutakaan hiilineutraalia hyvinvointivaltiota. Sen, että sellainen olisi olemassa, symboli- ja signaaliarvoa ei pidä aliarvioida. Tavoitteen saavuttaminen olisi kuitenkin jotain aivan muuta kuin symbolipolitiikkaa. Se olisi vastuunkantoa ja inspiraation lähde, ja se loisi uskottavuutta välttämättömälle siirtymälle niin EU:ssa kuin globaalistikin. Se olisi taloudellisestikin viisasta. Sopeutuminen ilmastokriisiin jälkikäteen tulee kalliimmaksi kuin globaalin lämpenemisen hillitseminen ajoissa. Tässä ympäristövaliokunnan mietinnössä on tästä hyvä lause: ”Jos ilmastonmuutoksen hillintä epäonnistuu ja Pariisin ilmastositomuksen tavoitteita ei saavuteta, Suomen talouskasvu hidastuu. Kasvun hidastuminen laskee julkisyhteisöjen tulojen rahamääräistä tulevaa tasoa ja lisää menoja suhteessa bruttokansantuotteeseen ja johtaa edelleen velkasuhteen kasvuun.”

Ärade talman! Att anpassa sig till klimatkrisen i efterhand blir dyrare än att bromsa den globala uppvärmningen. Vi behöver ta vår del av ansvaret nu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, Mai, olkaa hyvä.

17.31 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Hallitukselta on nyt koko kausi odotettu lisätoimia, mutta mitään ei ole tapahtunut. Näitä lisätoimia peräänkuuluttaa myös nyt tämä käsitelyssä oleva ilmastovuosikertomus, ja niitähän peräänkuuluttaa koko eduskunta, ja kuten tässä ympäristövaliokunnan mietinnössäkin tuodaan esille, myös ympäristövaliokunta, yksimielisesti vieläpä.

Orpon hallituksen ilmastotoimet ovat päinvastoin olleet merkittäviä ilmastopoliittisia heikennyksiä, joiden myötä tarve lisätoimille on entistäkin akuutimpi. Nykytoimiskenaarioon perustuva päästövähennystahti, joka ei monelta osin vielä huomioi näitä hallituksen heikennyksiä, ei ole riittävä kansallisten ilmastotavoitteidemme saavuttamiseksi: eli 60 prosenttia vuonna 2030 vuoden 90 tasoon verrattuna ja hiilineutraalius vuonna 2035. Päästökkehityksen ei voida sanoa edenneen tavoitteita tukevalla tavalla, kun huomioidaan kaikkien päästösektoreiden muodostama kokonaiskuva. Maankäyttösektorin tilanne on erityisen huolestuttava. Luonnonvarakeskuksen tammikuussa julkaiseman kasvihuonekaasuvientaarion pohjalta on tunnistettu, että vuoden 24 ilmastovuosikertomuksen arvio nielujen tilasta oli liian optimistinen. Metsät ovat tosiasiaa kääntyneet päästölähteeksi jo vuonna 21.

Hallituksen tulisi nyt ensi toimenaan laskea hakkuumääriä ja suojella kaikki valtion vanhat ja luonnonvaraiset metsät. On sekä ilmasto- että talouspoliittisesti kestävämpiä laskea sen varaan, että maankäyttösektorin nieluvaje voidaan kompensoida muualta Euroopasta ostetuilla nieluyksiköillä tai taakanjakosektorin päästöyksiköillä. Maatalouden päästöjen vähentämiseksi maatalouden tuki- ja tuotantorakennetta tulisi perustavanlaatuisesti uudelleenarvioida. Esimerkiksi kasviproteiinien viljelyyn siirtyminen kotimaassa itse asiassa vahvistaisi ruokajärjestelmämme huoltovarmuutta ja kannattavuutta sen lisäksi, että se olisi tehokas keino pienentää ruuantuotannon hiilijalanjälkeä kokonaisvaltaisesti. Suomella olisi valtavasti potentiaalia asemoitua kansainvälisestikin kasvipohjaisen ruokateknologian kärkimaana.

Myös taakanjakosektorilla hallituksen päätökset ovat arviolta päästöjä lisääviä. Valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan esimerkiksi jakeluvuoroituksen alentaminen tulee hidastamaan taakanjakosektorin päästövähennystahtia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Kuten valiokunnan mietinnössäkkin todetaan, ilmastovuosikertomukseen liittyy sen hyödyllisyydestä huolimatta tiettyjä ongelmia, jotka koskevat erityisesti katsauksen ajantasaisuutta. Vuoden 24 ilmastovuosikertomuksessa arvioidut nykytoimiskenaariot eivät sisällä nykyisen hallituksen päättämiä ilmastotoimia. Asiantuntijalausuntojen mukaan useat näistä toimista, kuten esimerkiksi tämä mainittu uusiutuvan polttoaineen jakeluvelvoitteen alentaminen, tulevat todennäköisesti vaikuttamaan heikentävästi ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Siten vuoden 24 ilmastovuosikertomus, joka jo nykyisessä muodossaan tunnistaa lisätoimien tarpeen, antaa todennäköisesti todellisuutta optimistisemmän tilannekuvan päästöjen kehityksestä.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tulee pikaisesti esittää kokonaisarvio Orpon hallituksen uusien linjauksien vaikutuksesta ilmastolain mukaisten suunnitelmien toimeenpanoon sekä kansallisen ja EU-tason velvoitteiden täyttämiseen sekä uusi arvio päästö- ja nielukulusta ja toimien kustannusvaikutuksista. Nämä uudet arviot on otettava huomioon, kun hallitus päivittää ilmastosuunnitelmia tällä kaudella. Samalla on korostettava, että näitä linjauksia on tosiaan tässä nyt odotettu puoli kautta eikä mitään ole vielääkään tapahtunut. Tämä on vastuutonta, ja tämä myös rikkoo eduskunnan yksimielisesti ja useasti toistamaa kantaa siitä, että hallituksen on viipymättä tuotava lisätoimet päätettäväksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.36 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tässä tänäänhan me käsittelemme parhailaan sekä kansallisesti että myös ihmiskuntana ehkä kaikkein tärkeintä asiaa, mikä politiikan päätettäväksi voi tulla. Sen takia olenkin iloinen, että näin moni kansanedustaja on varannut tämän illan viettää täällä salissa. Se kertoo siitä, kuinka hyvin suomalainen politiikkokunta ymmärtää asian painoarvon ja tärkeyden ja niin sanotusti tunnistaa kriisitietoisuuden.

Siitä huolimatta, vaikka täällä ollaankin valveilla, edelleen kuulee usein — viimeksi tässä salissa — vaatimuksia siitä, että ilmastotoimien tahtia tulisi hidastaa entisestään, jos se enää mahdollista on, ja että syy tähän olisi kansallinen etu. Täytyy sanoa, että tämä argumentaatio on tullut paljon eteenpäin viimeisen kymmenen vuoden aikana. Vielä silloin kun itse tulin taloon, se kuului pikemminkin niin, että Kiina kyllä hoitakoon asian, ja siihen nähden se, että nyt tunnistetaan, että Suomellakin sentään joku rooli voisi tässä olla, on tietysti edistysaskel. Valitettavasti se vain on liian pieni, liian vähän, liian myöhään.

Ilmastonmuutos eroaa luontokadosta siinä, että siinä osaoptimointi tosiaan on periaatteessa mahdollista. Hiilipäästöt ja kasvihuonepäästöt missä päin maailmaa tahansa vaikuttavat ilmastonmuutokseen suurin piirtein saman verran, ja sinänsä voidaan toki ajatella, että kiinalaiset hoitakoot homman. Mutta kansallisen edun mukaista tällainen ratkaisu ei olisi. Pääsääntö ilmastotoimissa niin kuin lähes kaikessa muussakin ekokatastrofin hillinnässä on, että kansallisen edun mukaista on tehdä nopeasti ja paljon. Aikaisemmin on helpompaa ja halvempaa kuin myöhemmin, niin kuin tämäkin kertomus meitä muistuttaa.

Suomalaiset ovat remonttikansaa, joten käytän usein tuolla kierrellessäni esimerkkiä vuotavasta katosta, ja kaikki sen ymmärtävät, että kun katto alkaa vuotaa, toki voi viivyttellä, mutta jos on yhtään fiksu, hoitaa sen mahdollisimman pian kuntoon, koska jokainen sadesää, jolloinka se katto siellä on korjaamatta, lisää kustannuksia, suurentaa vahinkoja ja tekee entistä vaikeammiksi korjaustoimet, ja myös todennäköisesti niillä toimilla saavutetaan vähemmän kuin on saavutettavissa oikea-aikaisella tai ainakin nopealla reagoinnilla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Tämän lisäksi tietysti kansallisen edun näkökulmaa puoltaa — ja huomautan siis, että näihin ilmastolain tavoitteisiin ei menty yksinomaan ympäristösyistä vaan nimenomaan kansallista etua ajatellen — se, että uusi teknologia ja sen kehitystyö ja toisaalta referenssimarkkinat asettuvat tietysti sinne ja tuottavat hyödyt sinne, missä ollaan etujoukoissa, ei suinkaan sinne, missä ajatellaan, että Kiina hoitaa.

Nyt aivan viime aikoina me ollaan saatu paljon tutkimusta myös siitä, että nopeat ilmastotoimet pääsääntöisesti tuottavat myös nopeita terveysvaikutuksia, eli niistä on kansallista etua myös kansallisen hyvinvoinnin näkökulmasta, ja tietysti ilmastotoimet myös tätä kautta ovat erittäin kannattava investointi. Aivan tuoreen tutkimuksen mukaan, jos Euroopassa siirryttäisiin kasvispainotteisempaan ruokavalioon, kustannus olisi 350 miljardia dollaria mutta hyödyt 5 700 miljardia dollaria, eli siis 16-kertaiset kuluihin nähden. Näihin lukuihin on laskettu terveysvaikutukset, maatalouden tehostuminen ja hiilidioksidipäästöt.

Tästä syystä liian myöhään ja liian vähän ei ole millään arvoperustalla järkevää. Se ei ole kansallisen edun mukaista politiikkaa, ja se, että joku muukin maa näin toimii — valitettavasti tällä hetkellä käytännössä kaikki maat — kertoo lähinnä kyvyttömyydestä ymmärtää, havaita ja ottaa haltuun sitä valtavaa siirtymää, jonka keskellä me nyt jo eletään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

17.41 Oras Tynkkynen vihr: Kiitos, puhemies! Ja kiitos ympäristövaliokunnalle, joka jälleen kerran on onnistunut laatimaan yksimielisen mietinnön. Se on hyvä suoritus aiheesta, joka välillä jakaa näkemyksiä.

Kiitos myös kollegoille rakentavasta keskustelusta. Olen itse osallistunut tässä talossa ilmastopolitiikasta keskustelemiseen kolmella vuosikymmenellä, ja täytyy sanoa, että aina ei ihan rakentavaan tasoon ole ylletty, mutta tänään puheenvuorot ovat olleet asiallisia ja ratkaisukeskeisiä — muun muassa edustaja Hännisen kanssa saatoin olla samaa mieltä käytännössä kaikesta. Toivon, että sama rakentavuus pätee, kun päästään keskustelemaan toivottavasti mahdollisimman pian lisätoimista, joilla Suomen ilmastotavoitteet voidaan saavuttaa.

Tätä keskustelua ilmastovuosikertomuksesta käydään kuitenkin tilanteessa, jossa moni taho myös hallituksen sisältä on lähtenyt haastamaan ilmastolakia ja Suomen hallitusohjelmassakin vahvistettua tavoitetta saavuttaa hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Usein tätä vaatimusta on perusteltu taloussyillä, ja näen asian juurikin päinvastoin: näen, että juuri taloussyistä meidän kannattaa pitää kiinni ilmastolaista ja hiilineutraalisuustavoitteesta, ja tähän on monta perustetta.

Ensimmäinen ja ilmeinen on se, että ilmastokriisi on suurimpia uhkia maailmantaloudelle keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Jos siitä haluaa konkreettisen esimerkin, niin Kalifornian vähän aikaa sitten nähdyt maastopalot ovat saattaneet aiheuttaa vahinkoja noin 300 miljardin dollarin edestä, siis yksi ainoa maastopalo, ja siellä ilmasto vaikuttaa taustalla.

Toinen syy on se, että jos Suomi ei saavuta ilmastotavoitteitaan, niin silloin joudumme maksamaan siitä hyvityksiä.

Kolmantena on jo useassa puheenvuorossa mainittu vihreä siirtymä ja sen lukuisat mahdollisuudet. Elinkeinoelämän keskusliiton dataikkunan tuoreen arvion mukaan aletaan olla 300 miljardin euron huiteilla teollisissa investoinneissa, joita vihreä siirtymä voi hyvässä lykyssä Suomeen tuoda.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

Neljäntenä on yleisemmin investointiepävarmuus, jota politiikan jatkaaminen saattaa tuoda. Aina kun tapaan yritysten edustajia ja heiltä kysyn heidän näkemyksiään siitä, mitä he päätöksentekijöiltä odottavat, niin ylivoimainen ykköstoive aina, kaikissa tilanteissa on varmuus siitä, missä puitteissa investointipäätöksiä ja yritystoimintaa tässä maassa harjoitetaan, ja tästä näkökulmasta, jos ilmastolakia lähdetään vesittämään ja hiilineutraaliustavoitetta heikentämään, se on huono viesti myös investoinneille.

Hallituksen ilmastopolitiikkaan on sisältynyt joitakin pieniä parannuksia mutta samalla valitettavasti suuria heikennyksiä ja paljon toimetttömyyttä. Eli tekemisvelkaa tämä hallitus on kasvattanut, ja nyt odotukset ovat kovat tuleville ilmastopolitiikan asiakirjoille, että siellä esitetään riittävät toimet, joilla voidaan edelleen varmistaa, että Suomi hiilineutraaliustavoitteensa saavuttaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Alametsä, olkaa hyvä.

17.44 Alviina Alametsä vihr: Kiitos, puhemies! Edustajat! Olen tavannut tällä viikolla paljon lukiolaisia, ja monen heistä huoli ei ole niinkään oma tuleva kesätyöpaikka tai koulumenestys tai muut sellaiset arjen murheet, vaan suurin ahdistus on koskenut ilmastokriisiä. Kalifornian valtavat maastopalot, Euroopassakin ihmisiä surmanneet lämpöaallot ja aika vakavat ilmansaasteet ovat todellakin tulleet nuorilta huomatuiksi, ja nuoret huolehtivat näistä asioista erittäin paljon. Kun tilanne on jo nyt näin paha, niin ei voi kuin miettiä, mitä se on sitten lasten ja nuorten tulevaisuudessa. Itsekin mietin, miltä maailma näyttää, kun pieni tyttöni kasvaa siihen, ja mietin, miten nuoret uskaltavat perustaa perheitä tähän maailmaan ja tähän maahan. Tilastojen valossahan näyttää siltä, että emmehän me uskallakaan. Kyllä ainakin minua hävettää, että päättäjät ovat rakentaneet nuorille tulevaisuuden ansan eivätkä siltaa ja me ei olla saatu näitä sotkuja siivottua.

Kuten esittelijä Mikkonen totesi, Suomen päästövähennystahti ei ole tällä hetkellä riittävä, ja se, että Ylen kyselyssä vielä niin suuri osa päättäjistä haluaa vähentää ilmastotoimia niiden lisäämisen sijaan, on nuorille suuri järkytys. Ei voida luottaa siihen, että aikuiset ja päättäjät hoitavat tilanteen. Totta kai me täällä huolehditään vaikkapa turvallisuustilanteesta, niin nuoretkin, mutta ilmastokriisi on yhtä lailla hengenvaarallinen turvallisuushuoli meille ja etenkin heille. Keinot ilmastokriisin torjuntaan ovat olemassa, eivätkä ne ole edes kovin radikaaleja.

Jotta me saadaan muut maat mukaan, mitä tarvitaan, koska Suomi ei ole tässä maailmassa yksinvaltiainen, meidän on oltava uskottavia, pieniä ja pippurisia. Meidän on näytettävä tässäkin asiassa sisua ja esimerkkiä. Suomalaisuus on luonnosta välittämistä.

Ympäristövaliokunta on esittänyt näitä huolia yksimielisesti. Tämä täytyy kuulla hallituksessa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kun todellakin ympäristövaliokunnan puheenjohtajan ominaisuudessa esittelin tuon valiokunnan yksimielisen mietinnön, niin ajattelin käyttää myös oman puheenvuoron tästä aiheesta ja nostaa muutamia asioita esille.

Tietysti tärkein on se, miksi sitä ilmastotyötä tehdään ja miksi sitä pitää tehdä. No, nyt viime vuosi oli mittaushistorian kuumin. Ilmasto on lämmennyt jo puolitoista astetta, ja meillä Suomessa, niin kuin muuallakin pohjoisessa, lämpeneminen on nopeampaa. Meillä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

keskilämpötila on kohonnut 3,4 astetta. Miksi sillä on väliä? Siksi, että se monella tapaa jo näkyy meidän arjessamme. Se näkyy meidän metsissä, se näkyy meidän maataloudessa, se näkyy esimerkiksi teiden kunnossapidossa, se näkyy terveydessä. Elikkä mitä enemmän ilmasto lämpenee, sitä vaikeammaksi ja myös sitä taloudellisesti kalliimmaksi tulee pyörittää meidän yhteiskuntaamme ja varmistaa myös meidän tulevaisuutemme kestävyys ja nimenomaan nuorten mahdollisuus elää elinkelpoisessa yhteiskunnassa.

Miksi niitä ilmastotoimia pitää tehdä? Tietysti siksi, että mitä alhaisempana pystymme pitämään ilmaston kuumenemisen, sitä turvallisempaa meillä on. Jokainen desimaali merkitsee. Siksi työtä pitää tehdä päästöjen vähentämiseksi kaikilla sektoreilla, mutta yhtä lailla meidän täytyy vahvistaa myös hiilinieluja.

Hallitus todella on sitoutunut hiilineutraalisuustavoitteeseen, mutta pelkkä sitoutuminen ei riitä, jos teot puuttuvat. Valitettavasti me olemme nyt odottaneet oikeastaan pian jo hallituksen puoliväliin asti ilman, että olemme konkreettisia tekoja juurikaan nähneet. Hallituksen teot liittyen puhtaan energian vauhdittamiseen ovat sentyyppisiä, että ne konkretisoituvat vasta muutamien vuosien tai jopa vuosikymmenien päästä. Mutta ne teot, mitä hallitus on tehnyt ja joilla se on heikentänyt ilmastotoimia, ovat sentyyppisiä, että niiden päästölisäykset ovat ihan heti astuneet voimaan, esimerkkinä nyt vaikka jakeluvuorituksen lasku.

Hallitus on itse kyllä tunnistanut tämän päästövelan, mikä on olemassa, ja itse asiassa omassa hallitusohjelmassaan se toteaa, että sen olisi pitänyt jo vuoden 24 loppuun mennessä tuoda tällainen päästövelan lyhentämisohjelma. No, vuosi 24 loppui jo, ja emme ole sellaista ohjelmaa nähneet. Nyt me odotamme kuumeisesti, että kehysriihen yhteydessä hallitus vihdoinkin tekisi niitä päätöksiä, joista se on kaksi vuotta puhunut. Yksi ympäristö- ja ilmastoministerikin on jo ehtinyt lähteä toisiin tehtäviin. Hän muisti muistuttaa siitä, miten jo viime kaudella maankäyttösektorin tilanne heikentyi merkittävästi, ja penäsi lisätoimia, mutta valitettavasti yhtään lisätoimea emme todellakaan vielä ole saaneet. Toivotaan, että niitä keväällä tulee.

Ehkä se huolestuttavin uutinen, mitä me kuultiin alkuvuodesta, on se, että meidän metsät ovat muuttuneet päästölähteiksi. [Mauri Peltokankaan välihuuto] No, onneksi meillä on paljon keinoja, millä me voimme maankäyttösektoria ja myös metsien nielua vahvistaa. Kiertoajan pidennys on yksi, ja tiheämpi kasvatus ja metsäkadon vähentäminen. Hallitus voisi ottaa käyttöön esimerkiksi maankäytön muutosmaksun, jolla metsäkatoa ehkäistäisiin. Hakkuumäärien maltillistaminen on yksi keino. Ennen kaikkea se tärkein on tietysti jalostusasteen nosto. Oli hienoa huomata, että myös tässä Murron raportissa nostettiin esiin juuri se haaste, mikä meillä on metsäsektorilla, se, että meidän jalostusarvo ei ole noussut eivätkä arvonnalisä ja tuottavuus metsäsektorilla ole parantuneet. Metsät ovat meille kuitenkin äärimmäisen tärkeä luonnonvara ja hyvä, kestävä raaka-aine, kun käytämme sitä kestävästi. Mutta todella Murron raporttikin toteaa, että nyt yhä suurempi osuus puusta menee energiakäyttöön ja osuus on noussut jopa yli 60 prosenttiin, kun meidän pitäisi niistä sivuvirroista saada jalostettua korkeamman asteen tuotteita sen sijaan, että poltamme ne välittömästi ja vapautamme hiilen. Tämä toisi myös sitä tärkeää kasvua, mitä me tarvitsemme, ja meillä on siinä kaikki avaimet käsissä, jos vain tartutaan toimeen.

Ajattelen, että tämä on oikeastaan semmoinen koko yhteiskunnan yhteinen asia. Meidän pitäisi yhdessä eri toimijoiden kanssa varmistaa metsäteollisuuden kestävä siirtymä, ja valtio omalta osaltaan voi olla siinä tukemassa. Tietysti metsänomistajien näkökulmasta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

han se toisi valtavasti uusia mahdollisuuksia, kun ansaita voisi hakkuutulojen lisäksi myös erilaisten luontotoimien ja ilmastotoimien lisäämisellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttila, olkaa hyvä.

17.52 Helena Marttila sd: Arvoisa puhemies! Ilmastovuosikertomuksen viesti on selvä: lisätoimia tarvitaan.

Lähiviikkoina vietetään todennäköisesti jälleen suomalaisten ylikulutuspäivää, ja elämme loppuvuoden velaksi. On selvää, että kulutuksemme ei ole kestävällä tasolla ja meidän tulee perustavanlaatuisesti muuttaa tapaamme elää ja kuluttaa.

Kalifornian paloissa eräs lukioaikainen ystäväni menetti kotinsa. Havahduin siihen, että tunnen ensimmäisen ilmastopakolaisen henkilökohtaisesti.

Tavoitteen lykkäämisen sijaan tulisi entisestään kirittää toimia. Kymmenen vuotta on pitkä aika kehittää puhdasta teknologiaa, ja luotan maailman ja Otaniemen insinööreihin. Paljon monimutkaisempi haaste on ihmisten käyttäytyminen, ja ilmastotoimissa tulisikin kuulua myös yhteiskuntatieteilijöiden ääni. Edustaja Kontula nosti täällä esiin esimerkiksi kasvisruuan merkityksen, ja ruuan osuus jää tässä kertomuksessa aika ohueksi. Joulukinkku ei ole tietenkään pelkkä kinkku, ja kuulemma antropologit aloittavat uuteen kulttuuriin perehtymisen nimenomaan ruuasta, sillä ruokakulttuurimme kertoo paljon tavoistamme, perinteistämme, arvoistamme ja juhlapyhistämme. Siksi on selvää, ettei muutos tapahdu nopeasti. Ylikulutuksen hillitsemiseksi keinoja tulee hakea myös kiertotalouden ja jakamistalouden edistämisestä, jolla voi olla merkittävää taloudellistakin hyötyä.

Arvoisa puhemies! Suomessa on joukko ihmisiä, jotka eivät koe omaksi identiteettiä, joka suojelee luontoa. Kuitenkin suomalaista luontoa voi suojella vain Suomessa. Elämme eriskummallisia aikoja, kun osalla suurimpana motivaattorina vaikuttaisi olevan se, että pääasia, että Greta Thunbergia ketuttaa. Toivottavasti pääsisimmekin jo kulttuurisodista ja identiteettipoliitikasta aidosti pohtimaan ratkaisuja yhdessä. Onkin hienoa, että tämä ilmastovuosikertomus tuodaan tänne eduskuntaan ja aiheesta käydään keskustelua. Ilmastokriisi ei saa jäädä muiden poliittisten aiheiden sivuvirraksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

17.54 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Nostan vielä tässä muutaman asian maa- ja metsätalousvaliokunnan näkökulmasta, kun siellä lausuntoa tästä ilmastovuosikertomuksesta jätimme.

Valitettavasti maatalouden päästöjä ei ole saatu vuosikausiin laskuun, ja se kertoo selkeästi lisätoimien tarpeesta. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan yhteisen maatalouspolitiikan toimet eivät nykyisellään riitä vaan tarvitaan myös kansallisia lisätoimia. Pidän tosi valitettavana sitä, että Orpon hallitus ei ole osoittanut tahtotilaa näiden toimien tekemiseksi, koska ajattelen, että se olisi myös meidän maataloustuottajiemme etu.

Ruoantuotanto ja kulutus ovat tosiaan keskeisessä roolissa kokonaishiilijalanjälkeä tarkasteltaessa, kuten edustaja Marttila tässä äsken hienosti kuvasi. Siksi Suomessakin olisi nyt tärkeää suunnata eläinperäisestä tuotannosta kohti kasvipohjaista tuotantoa. Kotimaisten kasviproteiinien tuotannon vauhdittaminen on myös huoltovarmuuskysymys. Luonnonvarakeskuksen mukaan kotimaisten kasviproteiinien tuotanto olisi parhaassa tapauksessa mahdollista nostaa vuoteen 2040 mennessä tasolle, jolla se vastaisi laskennallisesti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 18/2025 vp

suomalaisten vuotuista proteiinin tarvetta. Mikään mahdoton tehtävä tämä ei siis ole. Ilok-seni huomasi, että myös Murron kasvuraportissa oli huomioitu kasviproteiinituotannon mahdollisuudet, ja toivon todella, että se päättyy sieltä myös osaksi hallituksen kasvutoimia nyt kevään riihessä.

Myöskään turvepeltojen päästöjä ja metsäkatoa ei ole onnistuttu rajoittamaan, vaikka poliittiset keinot ja toimet ovat olemassa. Nyt kun on vähän useampi hallituspuolueiden edustaja salissa, niin toivon, että me päästäisiin myös maatalouden uudistamisen osalta eteenpäin. Esimerkiksi hiiliviljely, turvepeltojen vettäminen ja tukien ohjaaminen aktiivi-tiljelyyn ja sen kestävyiden varmistamiseen olisivat tärkeitä askelia meidän maatalouden kestävyiden parantamiseksi ja edistäisivät myös tuottajien etua.

Ymmärrän tosi hyvin monien viljelijöiden ahdingon. Maatalouteen pätee sama kuin elinkeinoelämään laajemminkin, että politiikan ja päätösten on oltava pitkäjänteisiä ja ennakoitavia, jotta viljelijätkin voivat osaltaan luottaa tulevaisuuteen.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 16/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.